

УДК 615.1:65:658.7

Р. В. САГАЙДАК-НІКІТЮК

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

ОБГРУНТУВАННЯ МОДЕЛІ НАВЧАННЯ ПЕРСОНАЛУ З ЛОГІСТИКИ ДЛЯ ПОТРЕБ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

Досліджено стан забезпеченості персоналом з логістики фармацевтичних підприємств. Обґрунтовано актуальність підготовки логістів для умов фармацевтичної галузі. Запропоновано визначення «фахівець з логістики в фармації». Визначені знання, навички й компетенції, якими повинні володіти фахівці з логістики, підготовлені для потреб фармацевтичної галузі. Досліджено вимоги до особистих характеристик менеджерів з логістики для умов фармацевтичної галузі. Побудовано аналогову модель багаторівневого процесу освіти персоналу з логістики для потреб фармацевтичної галузі. Проаналізовано підходи до підготовки логістів у Польщі, США, Німеччині. Обґрунтовані варіативні дисципліни, які доцільно вивчати на рівні магістра з логістики для фармацевтичної галузі. Запропоновано концептуальну модель професійної підготовки менеджера з логістики у фармацевтичній галузі.

Ключові слова: логіст, фармацевтичне підприємство, концептуальна модель професійної підготовки менеджера з логістики.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сьогодні з урахуванням жорсткої конкурентної боротьби, високих вимог до своєчасності забезпечення населення лікарськими засобами (ЛЗ), якості фармацевтичної продукції й стану довкілля фармацевтичній галузі потрібні фахівці, які вміють контролювати великий масив параметрів руху потокових процесів, стандартизувати логістичні процеси та при цьому приділяти увагу кожному учаснику й кожній операції в логістичних фармацевтичних системах (ЛФС) і логістичних фармацевтичних ланцюгах (ЛФЛ). Але, це дозволяє зробити висновок про відсутність кореляції переліку напрямків підготовки спеціалістів у вищому навчальному закладі (ВНЗ) із запитами ринку, в тому числі й фармацевтичного [1, 4, 5, 6, 7]. Проте одним з напрямків Концепції розвитку фармацевтичної галузі України є підготовка кваліфікованих кадрів, тому що розвиток фармацевтичної галузі, створення інноваційних ЛЗ, вихід вітчизняних фармацевтичних підприємств (ФП) на міжнародний рівень неможливий без вирішення питання забезпеченості підприємств необхідним персоналом [2].

© Сагайдак-Нікітюк Р. В., 2014

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

За результатами проведеного нами анкетування виявлено, що на більшості ФП логістами працюють провізори (78 %) або випускники інших ВНЗ (20 %) і лише 2 % мають логістичну освіту (рис. 1).

Але 88 % керівників досліджуваних ФП вважають за необхідне підготовку фахівців з логістики для потреб фармацевтичної галузі (рис. 2).

ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Для фармацевтичної галузі існуючий підхід до підбору персоналу з логістики є невірним, тому що, крім фармакологічних і фармацевтичних знань, фахівцям з логістики необхідні економічні й технічні знання, і, навпаки, якщо логістами працюють випускники інших ВНЗ, їм потрібні знання з фармакології, фармакоеконіміки, фармацевтичного маркетингу, фармацевтичної логістики, фармтоварознавства та ін.

Крім того, в ринковій економіці діяльність менеджера з логістики спрямована на втілення клієнтоорієнтованого підходу шляхом створен-

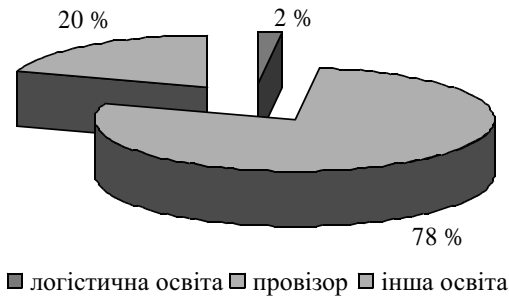

Рис. 1. Наявність логістичної освіти у фахівців, які займаються управлінням ресурсами

Рис. 2. Розподіл висновків експертів щодо підготовки фахівців з логістики для потреб фармацевтичної галузі

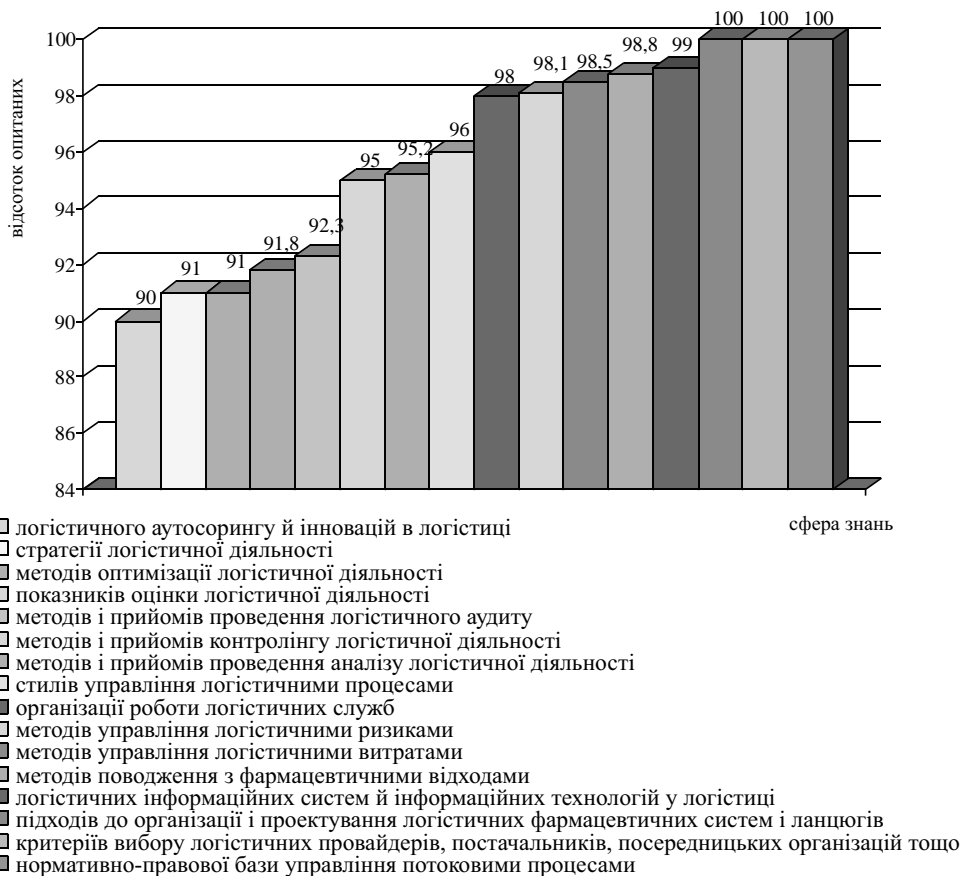

Рис. 3. Знання фахівців з логістики освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» для умов фармацевтичної галузі

ня комплексу «товар – послуга» та інтеграції з постачальниками, підрядниками, посередниками й покупцями. У зв'язку із цим до фахівців з логістики висуваються високі професійні та особисті вимоги, особливо у фармацевції.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою дослідження є розробка моделі підготовки фахівців з логістики для потреб фармацевтичної галузі.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сьогодні підготовка фахівців з логістики є об'єктивно необхідною для забезпечення високого рівня ефективності функціонування ФП, формування в фармацевтичній галузі економічних відносин і підвищення рівня її конкурентоспроможності.

Фахівець з логістики – це перш за все системний аналітик, який здатний прорахувати

ВМІННЯ, НАВИЧКИ Й КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ З ЛОГІСТИКИ ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ – МАГІСТР ДЛЯ УМОВ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

№ з/п	Вид	Напрямок діяльності	% відповідей експертів
1	Практичні навички	Контроль за станом фармацевтичних складів	78,9
		Управління логістичними процесами	84,0
		Розробка планів логістичної діяльності	94,6
		Моніторинг ЛФС та ЛФЛ	94,8
		Координація логістичних процесів	95,0
		Розробка логістичного бюджету	97,2
		Пошук оптимальних логістичних рішень	98,1
		Проектування й оптимізація ЛФЛ	98,6
		Побудова логістичних бізнес-процесів ФП	99,1
		Управління інтегрованими потоковими процесами, які забезпечують поєднання основних логістичних функцій у єдиний бізнес-процес ФП	99,5
		Розробка, впровадження й контроль логістичної діяльності	100
		Пошук компромісів з логістичними партнерами	100
		Розробка й впровадження системи показники ефективності КРІ, систем мотивації персоналу з логістики, розробка й впровадження систем навчання персоналу з логістики	100
		Розробка заходів з попередження логістичних ризиків	100
		Оцінка й аналіз продуктивності логістичних процесів	100
		Оцінка й аналіз витрат робочого часу на виконання логістичних операцій і процесів	100
		Оцінка й аналіз витрат, пов'язаних з виконанням логістичних операцій і функцій	100
Розробка й впровадження методичних і нормативних матеріалів з управління потоковими процесами для конкретних підрозділів, контроль за їх застосуванням	100		
Розробка заходів мінімізації фармацевтичних відходів	100		
2	Професійні компетентності	Уміння планувати, координувати й контролювати логістичні процеси ФП	98,0
		Уміння контролювати результативність й ефективність ЛФС та ЛФЛ	99,5
		Уміння управляти логістичною діяльністю ФП	100
		Уміння моделювати логістичні бізнес-процеси в ЛФС та ЛФЛ	100
		Уміння налагоджувати контакти з клієнтами у сфері відповідної діяльності	100
		Уміння користуватися персональним комп'ютером	100
		Уміння координувати внутрішні та зовнішні зв'язки ФП, синхронізувати бізнес-процеси у ЛФЛ	100
		Уміння проводити моніторинг реалізації контрактів	100
		Уміння оптимізувати документообіг логістичних процесів	100

й економічно обґрунтувати доцільність й ефективність рішень щодо наскрізного управління товарорухом з урахуванням інтересів усіх його учасників.

Діяльність фахівців з логістики у фармацевтичній галузі повинна бути спрямована на своєчасне виконання замовлень з мінімальними витратами, забезпечення високої якості фармацевтичної продукції та розширення сервісного обслуговування покупців. Вони також повинні виконувати функцію інтеграторів основних бізнес-процесів (закупівля, транспортування, складування, зберігання, збут, управління рухом потоків) й інформаційного й фінансового забезпечення (рис. 3).

На підставі проведеного анкетування працівників ФП і оптових фармацевтичних компаній визначені навички й компетенції, якими повинні володіти фахівці з логістики, підготовлені для потреб фармацевтичної галузі (табл. 1).

Таким чином, менеджер з логістики повинен бути висококваліфікованим, мобільним, комунікабельним і креативним, готовим до можливої зміни характеру діяльності; вільно володіти іноземною мовою, комп'ютером, основами програмування, принципами системного аналізу, теорії управління та прийняття рішень у всіх сферах професійної діяльності; безболісно адаптуватися до зміни умов праці. Крім того, він повинен бути дисциплінованим і відповідальним і мати схильність до самонавчання (рис. 4).

Високі вимоги, які висуваються до логістів та рівня їх професійних знань і умінь, і зумовлюють необхідність формування багатоступеневої підготовки й перепідготовки, що враховує галузеву та функціональну спеціалізацію (рис. 5).

Як показали проведені дослідження, у Польщі за програмами спеціалізації «Логістика», крім логістичних дисциплін, вивчаються такі дисципліни, як «Управління якістю», «Системи

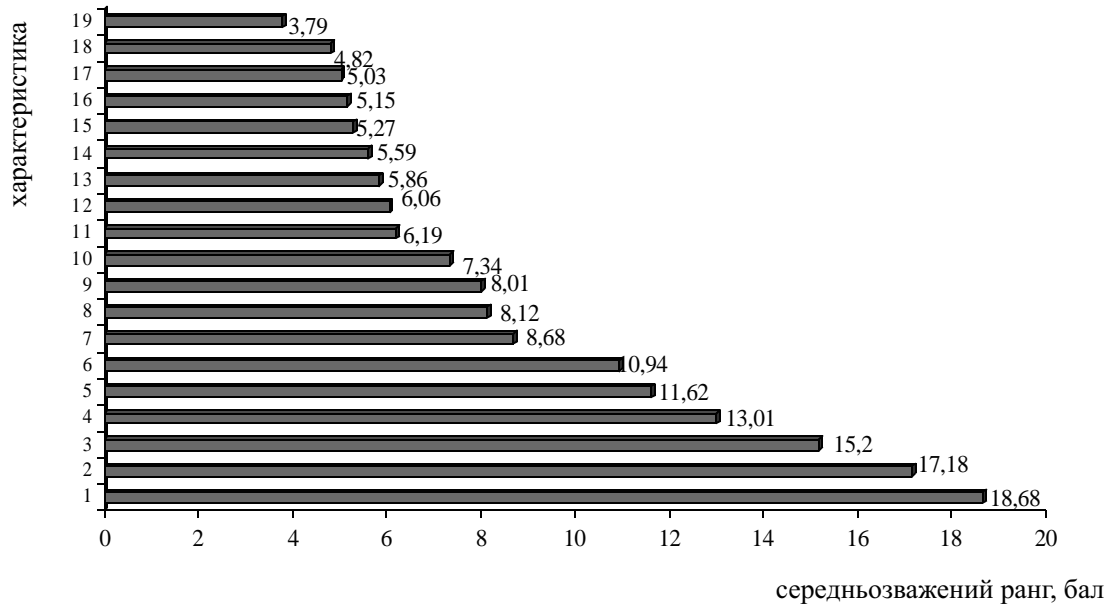

Рис. 4. Вимоги до особистих характеристик менеджерів з логістики для умов фармацевтичної галузі: 1 – комунікабельність; 2 – відповідальність; 3 – працездатність; 4 – енергійність; 5 – мобільність; 6 – пунктуальність; 7 – ініціативність; 8 – вміння швидко реагувати на зміни; 9 – дисциплінованість; 10 – стресостійкість; 11 – самостійність; 12 – спроможність організувати роботу підлеглих; 13 – спроможність працювати в колективі; 14 – ентузіазм; 15 – знання іноземної мови; 16 – наявність якостей лідера; 17 – творча ініціативність; 18 – самонавчання; 19 – креативність

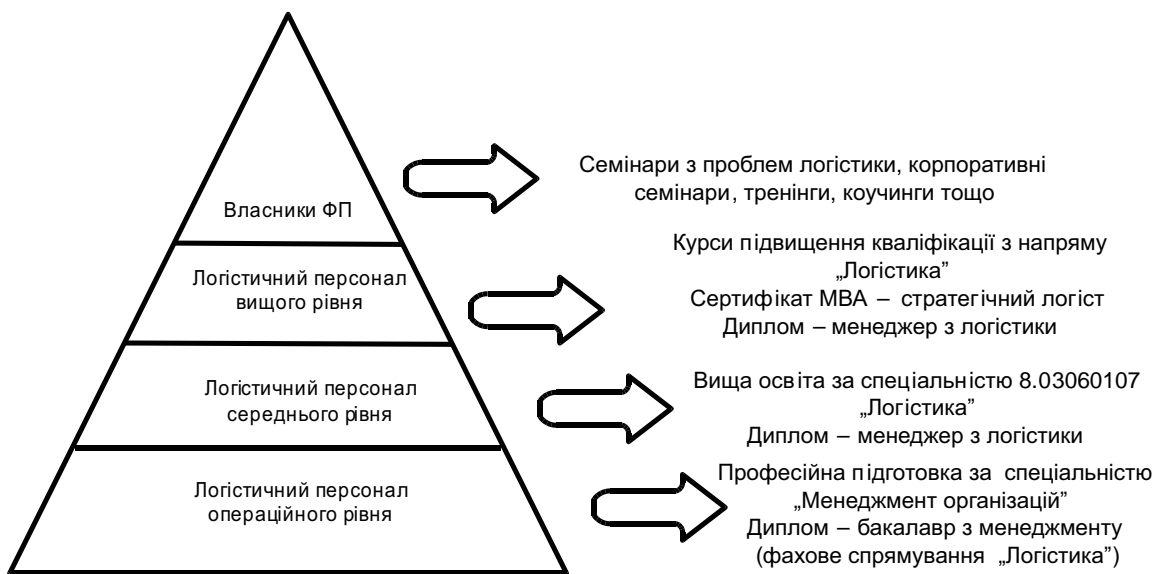

Рис. 5. Аналогова модель багаторівневого процесу освіти персоналу з логістики ФП

сертифікації товарів та їх використання в логістичних процесах» [8, 12]. У Німеччині в процесі навчання логістів значну увагу приділяють ознайомленню студентів з найважливішими функціями системи управління матеріальними потоками і їх практичному застосуванню в ручних й автоматизованих системах, а також інженерній підготовці [9, 13].

У США існує три логістичних спеціальності:

- «Логістика в бізнесі» – підготовка кадрів для бізнес-середовища, яка відповідає спеціальності «Логістика» в Україні, студенти вивчають 56 дисциплін;
- «Логістичний інжиніринг» – студенти вивчають понад 30 дисциплін, мають інженерну підготовку й орієнтовані на роботу у великих компаніях;
- «Логістичні системи» – підготовка аналітиків, які займаються проектуванням і дослідженням логістичних систем, вивчається понад 40 дисциплін [10-11].

Крім того, в США існує дворічна програма перепідготовки для практикуючих логістів «Логістична діяльність» [8-10].

Проведені дослідження виявили, що на рівні магістра майбутні менеджери з фармацевтичної логістики повинні вивчати такі варіативні дисципліни, як «Управління та економіка якості у фармації», «Маркетингова політика розподілу

лікарських засобів і виробів медичного призначення», «Аналіз ефективності логістичних систем фармацевтичних організацій», «Фармацевтична логістика», «Організація системи охорони здоров'я і основи формулярної системи», «Основи медичного страхування», «Логістика зовнішньоекономічної діяльності у фармації».

Логістичну бізнес-освіту доцільно поділяти на базову, яка отримується у ВНЗ, і додаткову післядипломну освіту. Дослідження, проведені міжнародною рекрутинговою компанією APL int. [3], показали, що фахівці, зайняті у сфері управління, крім накопичення нової інформації й досвіду, щорічно втрачають до 20 % знань, а їх застаріння відбувається за 3-5 років. Для постійного підвищення кваліфікації й оновлення знань вважається за доцільне вивчення не менше 4-5 годин на тиждень останніх досягнень у певній сфері й оволодіння новими методами [3]. Це й зумовлює необхідність побудови треступеневої підготовки фахівців з фармацевтичної логістики (рис. 6).

Формами підвищення професійного рівня менеджера з логістики можуть бути стажування як на вітчизняних, так і закордонних провідних ФП; участь у з'їздах, конгресах, семінарах з виступами; відвідування лекцій на кафедрах ВНЗ; робота з більш досвідченими менеджерами; навчання за складеним і затвердженим ге-

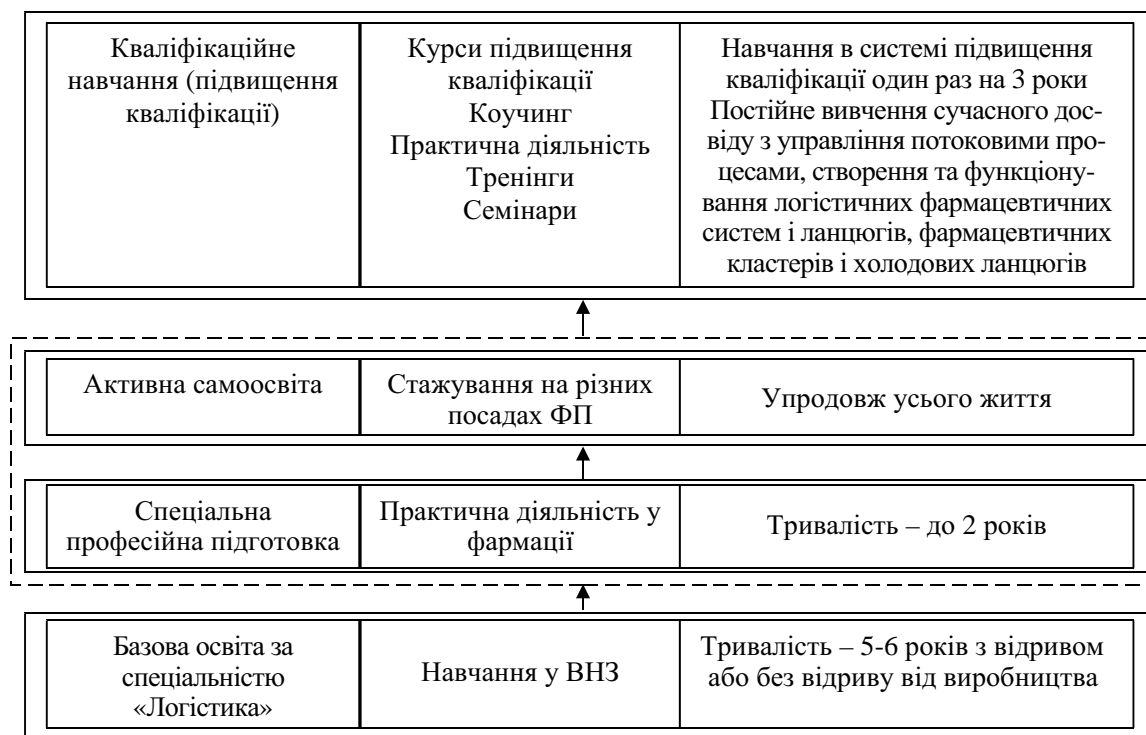

Рис. 6. Концептуальна модель професійної підготовки менеджера з фармацевтичної логістики

неральним директором планом (самостійне вивчення тих чи інших питань з логістики); робота в бібліотеках (знайомство з новими працями, періодичними виданнями, вивчення підбраного матеріалу за фахом і суміжними дисциплінами); регулярне проходження атестації та ін.

Крім того, ВНЗ повинні постійно взаємодіяти із СФГ, що полягає в залученні провідних спеціалістів для читання проблемних, оглядових і тематичних лекцій з логістики, проведенні екскурсій на ФП, аптечних мережах, фармацевтичних складах з демонстрацією конкретних процесів, підготовці провідними спеціалістами у сфері логістики та викладачами ВНЗ виробничих ситуацій (кейсів), які демонструють проблематику професійних завдань і вимагають комплексного використання знань; проведенні виробничих практик і стажування для студентів, бізнес-семинарів і тренінгів з різних питань логістики; постійній перепідготовці та підвищенні кваліфікації персоналу з логістики; спільному виконанні конкретних логістичних проектів СФГ з залученням кращих викладачів і студентів.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗРОБОК

1. Визначені основні вимоги до менеджерів з логістики для умов фармацевтичної галузі.

2. Проаналізовано підходи до навчання логістів за кордоном, визначені дисципліни, що вивчаються при підготовці фахівців з логістики в Польщі, США, Росії.

3. Обґрунтовано перелік варіативних дисциплін, які доцільно вивчати на рівні магістра майбутні менеджери з логістики для фармацевтичної галузі.

4. Побудовано концептуальну модель професійної підготовки менеджера з фармацевтичної логістики.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Громовик Б. П. Оптимизация кадрового обеспечения фармацевтических предприятий на основе логистического подхода / Б. П. Громовик // Провизор. – 2001. – № 9. – С. 17–21.
2. Концепція розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України на 2011-2020 роки : Наказ МОЗ України від 13.09.2010 № 769 (із змінами, внесеними згідно)

3. Официальный сайт АНКОР. Подбор персонала и кадровый консалтинг [Электронный ресурс]. – Режим доступа до сайту : <http://www.ancor.ru>
4. Посадові інструкції працівників організації з оптової реалізації лікарських засобів : наук.-практ. рек. / В. М. Толочко, Л. В. Галій, М. В. Заречкова та ін. – Х. : Вид-во НФаУ, 2009. – 59 с.
5. Посылкина О. В. Актуальность внедрения должности логиста на фармацевтических предприятиях / О. В. Посылкина, Р. В. Сагайдак-Никитюк // Логистика: проблемы и решения. – 2009. – № 3. – С. 50–54.
6. Посылкина О. В. Посадові інструкції працівників з управління потоковими процесами у фармацевтичній галузі : науково-метод. рек. / О. В. Посылкина, Р. В. Сагайдак-Никитюк, М. Ю. Григорак та ін. – Х. : НФаУ, 2014. – 76 с.
7. Сагайдак-Никитюк Р. В. Концептуальні підходи до підготовки логістів для фармацевтичної галузі / Р. В. Сагайдак-Никитюк, О. В. Посылкина, О. В. Чуєшов // Фармацевтичний часопис. – 2009. – № 4. – С. 64–67.
8. Сергеев В. И. Корпоративная логистика. 300 ответов на вопросы профессионалов / под общ. и науч. ред. проф. В. И. Сергеева. – М. : ИНФРА-М, 2006. – 976 с.
9. Чухрай Н. І. Кадри в маркетингу і логістиці : моногр. / Н. І. Чухрай, Я. Гаврась, О. Гірна. – Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2010. – 228 с.
10. Marshall L. F. The Lagrangian Relaxation Method for Solving Integer Programming Problems / L. F. Marshall // Management Science. – 1981. – Vol. 27, № 1. – P. 1–18.
11. Sandra M. Pollution Prevention Measures for Unwanted Pharmaceuticals / M. Sandra. – Gualtero : Industrial Ecology, 2005. – 91 p.
12. Skowrońska A. Kwalifikacje kadry logistycznej w obliczu integracji z Unią Europejską / A. Skowrońska. – Poznań : AE Poznamium, 2001. – S. 35–45.
13. Strategia Rozwoju Zachodniopomorskiego Klastra Drzew-no-Meblarskiego / M. Kapuscichski, M. Koszarek, M. Listwon, S. Sztuka. – Gdansk : Biuro Programow Miedzynarodowych Politechnik Szczecinskiej, 2007. – 231 s.

УДК 615.1: 65: 658.7**Р. В. Сагайдак-Никитюк****ОБОСНОВАНИЕ МОДЕЛИ ОБУЧЕНИЯ ЛОГИСТИЧЕСКОГО ПЕРСОНАЛА
ДЛЯ УСЛОВИЙ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ**

Исследовано состояние обеспеченности логистическим персоналом фармацевтических предприятий. Обоснована актуальность подготовки логистов для условий фармацевтической отрасли. Предложено определение «специалист по логистике в фармации». Определены знания, навыки и компетенции, которыми должны обладать специалисты по логистике, подготовленные для потребностей фармацевтической отрасли. Исследованы требования к личностным характеристикам менеджеров по логистике для условий фармацевтической отрасли. Построена аналоговая модель многоуровневого процесса обучения логистического персонала фармацевтической отрасли. Проанализированы подходы к подготовке логистов в Польше, США, Германии. Обоснованы вариативные дисциплины, которые целесообразно изучать на уровне магистра по логистике для фармацевтической отрасли. Предложена концептуальная модель профессиональной подготовки менеджера по логистике в фармацевтической отрасли.

Ключевые слова: логист, фармацевтическое предприятие, концептуальная модель профессиональной подготовки менеджера по логистике.

UDC 615.1 65: 658.7**R. V. Sahaidak-Nikitiuk****STUDY MODEL OF TEACHING STAFF FOR LOGISTICS
TERMS OF PHARMACEUTICAL INDUSTRY**

The state security personnel logistics pharmaceutical companies. Actuality training logistics for pharmaceutical industry conditions. A definition of «logistics specialist in pharmacy». The identified knowledge, skills and competencies that should have specialists in logistics, prepared for the needs of the pharmaceutical industry. Investigated the requirements for personal characteristics logistics manager for the conditions of the pharmaceutical industry. We construct an analog multi-process model of logistics personnel pharmaceutical education staff. The approaches to the preparation of Logistics in Poland, USA, Germany. Grounded divergent disciplines that are appropriate to study at the Masters future logistics manager for the pharmaceutical industry. A conceptual model of training logistics manager in the pharmaceutical industry.

Key words: Logistics, pharmaceutical company, a conceptual model of training logistics manager.

Адреса для листування:
61140 м. Харків, вул. О. Невського, 18
Кафедра управління
та економіки підприємства НФаУ
Тел. (057)771-81-47
E-mail: kaf.ep.nfay@rambler.ru

Надійшла до редакції:
07.10.2014